

Попович Н. М.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Попович Ю. О.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

МОВА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ: КВАНТИТАТИВИ З НЕОЗНАЧЕНОЮ КІЛЬКІСТЮ НА ШПАЛЬТАХ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ГАЗЕТИ «РУСЬКА РАДА»

Стаття присвячена вивченню квантитативів з неозначеною кількістю на шпальтах газети «Руська Рада». Мета нашої наукової розвідки полягає у тому, щоб дослідити мову кінця XIX – початку XX століття, зокрема квантитативи з неозначеною кількістю на шпальтах газети «Руська Рада» та виділити їх лексико-семантичні групи.

На основі досліджуваного матеріалу ми виокремили три семантичні групи: 1) малу неозначену кількість; 2) велику неозначену кількість; 3) надто велику неозначену кількість.

Залежно від значень засобів вираження неозначеної кількості мала кількість найбільше виражена такими лексемами: кілька, декілька, мало, небагато, дрібка, жмінка, кілько, крихітка, небогато; велика неозначена кількість – багато, чимало, кількадесят, кількасот, стонадцять, доста, много, множество та ін. в значенні багато; надзвичайно велика неозначена кількість – безліч, тьма, сила, море, океан, хмара, маса, сотні, тисячі, стадо, громада, мільони.

Констатуємо, що ядро неозначеної кількості становлять лексеми, що означають велику і надто велику кількість. Найбільше зустрічаються такі лексеми, як много, незчисленне число, стадо, бочка, хмара, сила, множество, не одна в значенні багато та інші; периферію – мала кількість: крихітка, дрібка, кількоро, мало, жмінка та багато інших. Дослідження квантитативів з неозначеною кількістю на матеріалі газети «Руська Рада» є досить цікавим і цінним матеріалом для української мови та журналістики, де збережено багато традиційних елементів. Помітний вплив на територію Північної Буковини мали й певні історичні умови, які не могли не вплинути на розвиток народної мови цієї території. На мову періоду кінця XIX – початку XX століття мали великий вплив румунської та молдавської мов.

Незважаючи на різні історичні події цього періоду, населення Буковини зберегло свій найдорожчий скарб – рідну українську мову. Водночас у мовленні населення краю збереглося багато архаїчних рис і виникло чимало місцевих діалектних інновацій, з'явилася певна кількість лексичних запозичень з інших мов (особливо румунської, молдавської та ін.), як сусідніх, так і віддалених. Саме через згадані причини наукове дослідження цього матеріалу є важливим, бо дає багатий матеріал для вивчення журналістики, історії української мови, розвитку закономірностей міжмовних контактів і їх наслідків.

Ключові слова: ядро, периферія, вибіркова кількість, іменники з кількісним значенням, неточна кількість з порівняльним значенням.

Постановка проблеми. Рушієм громадської думки впродовж вже не одного століття були і залишаються ЗМІ. Наприкінці XIX – на початку XX століття на формування національних поглядів українців мали безпосередній вплив друковані засоби масової інформації – газети, журнали, календарі. Помітний вплив в історії журналістики та української мови Буковини залишила газета «Руська Рада», заснована однойменним товариством «ширих руських людей» з цілого краю (Без автора. Панове Громада! Руська Рада. 1898.

Ч. 1. 3(15) квітня. С. 1. Додаток до Буковини). Вона виходила з 1898 до 1908 р.

Хто не знає минулого не матиме майбутнього. Вивчення багатоаспектних явищ і взаємодія сучасної літературної мови і мови кінця XIX – початку XX століття є важливою проблемою сучасного мовознавства. Вивчення живої народної мови цього періоду є одним з найактуальніших завдань українського мовознавства і має першорядне значення. Багато цінного матеріалу розміщено на шпальтах газети «Руська Рада», де збережено

багато традиційних елементів. Помітний вплив на територію Північної Буковини мали й певні історичні умови, які не могли не вплинути на розвиток народної мови цієї території. Дуже цікавою, на наш погляд, є мова газети «Руська Рада». Характерною особливістю цього засобу є вживання квантитативних одиниць.

У мовознавчому аспекті специфіка мови цього періоду становить значний науковий інтерес. Це можна пояснити певними історичними та економічними умовами життя буковинців. Важливу роль у мові газети відіграла квантитативність.

Актуальність дослідження впливає з постійної зацікавленості мовою газети «Руська Рада», зокрема квантитативів з неозначеною кількістю. Актуальною вона є тому, що сьогодні як ніколи необхідно заглибитися у вивчення наших витоків, наших коренів, у яких захована народна мудрість, традиції, звичаї, вірування, дослідити регіональні особливості межі XIX – XX ст. Квантитативи на матеріалі газети «Руська Рада» не були об'єктом спеціального дослідження з погляду лінгвістики та журналістики. Саме у цьому вбачаємо новизну наукової розвідки.

Отже, газета «Руська Рада» є цінним скарбом для дослідження української мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Газета «Руська Рада» більше досліджена з погляду журналістики та історії, а з української мови квантитативи на матеріалі газети «Руська Рада» не досліджені. З погляду журналістики ґрунтовно досліджував часопис «Руська Рада» М. Романюк, частково – О. Добжанський, А. Животко, А. Жуковський, Д. Квітковський, О. Масан, О. Романець та ін.

В українській мові відсутні праці, в яких би досліджували квантитативи на матеріалі газети «Руська Рада» та аналізували їх як окрему групу слів. Найдокладніше в українській мові проблему квантитативів дослідив В. І. Дмитрук. Про подібні одиниці згадується у працях О. К. Безпояско, І. Р. Вихованця, К. Г. Городенської, В. Д. Шинкарука, Н. М. Попович та ін.

Постановка завдання. Мета наукової розвідки полягає у тому, щоб дослідити мову цього періоду, зокрема неточну кількість на шпальтах газети «Руська Рада». Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) опрацювати наукову літературу з вибраної теми; 2) проаналізувати вивчення газети з погляду журналістики та мовознавства; 3) систематизувати зібраний ілюстративний матеріал; 4) виявити та проаналізувати квантитативи, що означають неозначену кількість.

Виклад основного матеріалу. В сучасній українській мові квантитативи надзвичайно різноманітні за формою та за змістом. Вони можуть належати до всіх мовних рівнів, унаслідок чого існує значна кількість засобів реалізації цього значення. Лексеми з кількісною семантикою називаються квантитативами. Категорія кількості є найбільш універсальною і поширена у мові та мовленні. В словах з кількісною семантикою квантитативність виражається більшою чи меншою мірою. Категорія квантитативності немає чітко окреслених меж. Увагу акцентуємо на квантитативному аспекті одиниць, які належать до різних лексико-семантичних груп (ЛСГ).

Вивчення квантитативів на шпальтах газети «Руська Рада» є цінним матеріалом для журналістики, лексики та граматики сучасної української мови. Незважаючи на різні історичні події цього періоду, населення Буковини зберегло свій найдорожчий скарб – рідну українську мову. Водночас у мовленні населення краю збереглося багато архаїчних рис і виникло чимало місцевих діалектних інновацій, з'явилася певна кількість лексичних запозичень з інших мов (особливо румунської, молдавської та ін.), як сусідніх, так і віддалених. Саме через згадані причини наукове дослідження цього матеріалу є важливим, бо дає багатий матеріал для вивчення журналістики, історії української мови, розвитку закономірностей міжмовних контактів і їх наслідків.

Для нашого наукового дослідження ми обрали квантитативи з неозначеною кількістю.

Неозначена кількість представлена широкою структурою частиномовних вербалізаторів, які реалізують сему кількості. Для вираження загальних неконкретизованих кількісних понять вживаються неозначено-кількісні числівники, окремі прислівники, іменники, займенники та вигуки. До неозначено-кількісних числівників зараховують такі слова, як *багато, небагато, немало, чимало, кілька, декілька, кільканадцять, кільканадцятро, стонадцять* та розмовні відповідники деяких із них *багатенько, багатечко, багацько, чималенько, кількоро, декількоро*, а до займенникових числівників – *скільки, стільки, скільки-то, стільки-то, скільки-небудь, скількись, ніскільки* [2, с. 167].

У ролі неозначено-кількісних числівників використовують іменники *безліч, море, океан, сила, тьма, хмара* і под., що керують родовим відмінком іменників і вказують на надзвичайно велику неозначену кількість із відтінком експресивності. Функції неозначено-кількісних чис-

лівників виконують також прислівники *досить*, *достатньо* і *трохи*, виражаючи значення, відповідно, «стільки, скільки, потрібно» і «небагато» [4, с. 337]. Неозначена форма множини, що її передають неозначено-кількісні числівники (*багато дерев*, *кілька учнів*, *чимало дівчат*, *мало парт*, *декілька олівців*) [4, с. 322]. Від числівників потрібно відрізнати інші частиномовні одиниці, що мають кількісне значення. Це насамперед кількісні іменники *пара*, *десяток*, *дюжина*, *сотня* та іменникові еквіваленти *чверть*, *третина*, *половина* [4, с. 324]. Неозначена кількість в сучасній українській мові виражає недиференційовану точно не визначену множину, сукупність когось, чого-небудь. Цей різновид квантитативності має обмежену числівникову реалізацію, оскільки в сучасній українській мові поняття неозначеної кількості передають такі числівники: *кілька*, *декілька*, *кільканадцять*, *кількадесят*, *кількасот*, *стонадцять*. Сюди відносимо прислівники: *мало*, *немало*, *чимало*, *багато*, *небагато*, *досить*, *достатньо*, *трохи* і под.; іменники *безліч*, *тьма*, *сила*, *море*, *океан*, *хмара*, *купа*, *маса*, *прірва*, *сотня*, *тисяча*, *мільйон*, *мільярд* у множині; займенники *скільки*, *стільки*, *стільки-небудь*, *скількись*, *ніскільки*, *скільки-то*, *стільки-то*, *хтозна-скільки*, *стільки ж* і под.; вигуками *ого*, *ого-го* та ін.

Залежно від значень засобів вираження неозначеної кількості, виділяємо три семантичні групи, що означають: 1) малу неозначену кількість (*кілька*, *декілька*, *мало*, *небагато*); 2) велику неозначену кількість (*багато*, *чимало*, *кількадесят*, *кількасот*, *стонадцять*); 3) надзвичайно велику неозначену кількість (*безліч*, *тьма*, *сила*, *море*, *океан*, *хмара*, *маса*, *сотні*, *тисячі*, *мільйони*) і под.

Така градація недиференційованої кількості узагальнено відбиває висхідний числовий ряд, який утворюють означено-кількісні числівники [3, с. 18].

У прикладах зберігаємо мову оригіналу.

Мала неозначена кількість.

На шпальтах газети «Руська Рада» мала кількість виражається такими лексемами, як *дрібка*, *жмінка*, *мало*, *кілька*, *кількоро*, *крихітка*, *небагато* та ін. Напр.: *Вже кілька років триває тоталітарна в раді державній із того і мізерія в цілій державі* (Ч. 3. 17(30) січня 1903). *І так як доросте дитина, буде мати маленький капіталік, котрий би був для сеї родини цілком пропав, а перейшов на діти нехриста-жиди* (8(21) марта 1902. С. 90). – *Ай, тожто біда, що наших заступників народу так мало, а боярських і вірменських тай польських разом все ще більше...* (Ч. 45. 9(22) листопада 1903. С. 34). *Каждий заробок,*

хоч аби який він був малий і незначний, але коли він є чесний, то встиду нема (Ч. 23. 6(19) червня 1903. С. 179). *Іде старший з хати до пана орендаря і бере знов кілька вадер горівки, бо то прецінь уже его послідний масток і він чи там вона на то працювала, незважаючи на то кількоро сирит може по похороні і без кавалочка хліба лишать ся* (1902. С. 76).

Подибуються приклади з прислівниками *небагато* в значенні *мало*. Напр.: *Але що тепер й тих небогато світлих людей взяли ся так щиро нам до помочи, маємо дякувати найбільше Тарасови Шевченкови що своїми безсмертними віршами-піснями загрівав і загриває всіх до ревної праці для покривджених мужиків* (Ч. 12. 21 марта (3 цвітня) 1903).

Надто мала кількість виражається іменниками *жмінка*, *крихітка*, *дрібка*, *купка*, *кусник* та б. ін. Напр.: *Ми знов, Русини памятаємо єї яко найбільшого ворога нашої вітчизни, тому, що она відобрала остатну крихітку свободи нашому народови і казала до тла зруйнувати славу нашу козацку «Січ» свому єнералови Текельому* (Ч. 38. 19 вересня (2 жовтня) 1903. С. 298). *Є їх дрібка урядників* (Ч. 34. 22 серпня (4 вересня) 1903). *Іде старший з хати до пана орендаря і бере знов кілька вадер горівки, бо то прецінь уже его послідний масток і він чи там вона на то працювала, незважаючи на то кількоро сирит може по похороні і без кавалочка хліба лишать ся* (1902. С. 76). *Так кинене зерно незгоди і зачали юдити одних даскалів против других, так що почали сварку о то, хто з них московский наймит а хто щирий Русин і розуміє ся сих послідних зачали прозивати зрадниками і ворогами православія* (Ч. 26. Дня 27 червня (10 липня) 1903. С. 205). *Він держався в Камяній печері поміж горами над Дніпром, і ніхто за се не знав, окрім купки вірних козаків* (Ч. 34. 22 серпня (4 вересня) 1903. С. 270). *У Галичині ріжні наші «приятелі» хотіли б нам видерти остатний кусник землі* (Ч. 38. 19 вересня (2 жовтня) 1903. С. 298).

На шпальтах газети подибуються приклади з іменниками, що означають обмежену кількість. Напр.: *Ми найбільший корінний нарід на Буковині, маємо лиш жмінку своїх отців духовних, всі прочі горді тим, що нас незнають і тому не дивниця, що повага духовного стану упадає а наші недруги вже голосно навчають нарід, що духовного стану властиво не треба, що можна обійтися і без церкви* (Ч. 10. 7(20) марта 1903). *Весіля обходять лише з тивом і яблочником, а сивухю прочищують свої їдила лиш не багато моканів і авиуси...* (Ч. 18. 3 (16) мая 1902. С. 137).

Велика неозначена кількість.

Велика кількість виражається словами *доста*, *многая*, *множество* та ін. в значенні *багато*, прислівниками *багато*. Напр.: *Нарід вже доста тягарів* поносить, більші тягари наложувати на карк наших виробців ми не позволимо! (Ч. 7. 14(27) лютого 1903). *Ся памятка дуже користна тим більше, що вона буде свідком того щасливого молодечого віку вашого на многі літа!* (8(21) марта 1902. С. 90). *А замордували єго* [Александр II – Н. П.] *за тоє, бо він обіцяв був дати волю (конституцію), як лише вступив на престол, на пізнійше не лише, що не додержав обіцянки, але множество* свободолюбних – *нераз цілком невинних людей*, *послав на Сибір та вішав* (Ч. 38. 12 вересня (2 жовтня) 1903. С. 298). *Таке впорядковане, або як то називають, конвертоване довгу, кошувала би на разі грубі гроші* (Ч. 5. 31 січня (13 лютого) 1903. С. 34). *Мали би ми доста і війська і кононів, як би то лиш ми були на світі* (Ч. 5. 31 січня (13 лютого) 1903. С. 34). *Наше віче, за котре напишемо на другий раз обширнійше, відбуло ся так величаво і принесло Русинам так багато користий, що немож було село собі і в думці уявити* (Ч. 26. Дня 27 червня (10 липня) 1903. С. 205). *В Панці (повіт Сторожинець), можна купити поля в довільній скількості дуже дешево* (21 червня (5 липня) 1902. С. 200). *Громадські податки такі великі, що 75 процентів йдуть на громадські тягари* (Ч. 23. 6(19) червня 1903. С. 178).

Неозначена кількість може виражатися інверсією. Напр.: *Гостий було багато, особливо молодіжи* (Ч. 23. 6(19) червня 1903. С. 178).

Подібуються прислівники *не мало* в значенні *багато*. Напр.: *В тюрмі Соловецкого монастиря мучили ся крім Кальниша не мало других людей, запроторювали царі все хто був чесним, хто думав і не хотів погодити ся із царским варварством* (Ч. 23. 6(19) червня 1903. С. 182).

Цікавими, на наш погляд, є приклади із числівником *не один* в значенні *багато*. Напр.: *Виділи ми вже не одні вибори, але не виділи таких, як сі в нас* (Ч. 51 і 52. 20 грудня 1902 (2 січня 1903). С. 405). *Нім ще Бог вас за ваші учинки покарає, будемо ми мусіли з вами добре порахувати ся і на те маємо не оден спосіб* (Ч. 31. 1(14) серпня 1903. С. 242–243).

Кількість може охоплювати і значення *ємності*, що виражається іменниками (*діжка*, *цистерна*), простору (*гектор*, *десятина*), проміжок часу (*хвилина*, *година*, *день*, *доба*, *рік*) та ін. Напр.: *Всі складаються на бочку пива, беруть ту бочку до якогось дому, або до читалні, розілють пиво, охо-*

лодять душу тай до дому (Ч. 20. 16(29) мая 1903. С. 154). *Два рази покликав руских послів п. президент красвий до себе, де годинами вели ся пересправи, нарешті в сей понеділок скликав п. Маршалок краевий Лупул* (Ч. 25. Дня 21 червня (4 липня) 1902. С. 198). *Але от видите, аби не казати, дав Бог тяжкий наказ, тяжку кількамісячну недугу* (Ч. 3. 17(30) січня 1903). *Маємо надію, що нас виратуєте від нашої біди, бо як ні, то пропадемо і за кількадесят літ будемо з торбами волочити ся по Чернівцях, а уже і тепер вибирають ся люди до Боснії* (Ч. 18. 3(16) мая 1902). *В друге вибрано єго атаманом 1769 року, а доля судила, що власними очима прийшло єму дивити ся на руйноване Січи, що десятки літ прийшло єму приймати люту муку з московскої руки – за рідну Україну* (Ч. 23. 6(19) червня 1903. С. 181). *Ви, опустивши школу, маєте доволі часу до вуличних играшок та пустих привичок: а для удосконалення душі, то нема* (8(21) марта 1902. С. 90).

Цікавим є приклад: *Двацять кілька років тому скінчив я латинску школу і здав екзамен* (Ч. 35. 29 серпня (11 вересня) 1903).

Надзвичайно велика неозначена кількість.

Із семантикою числа іменників, його диференціацією пов'язана розгалужена система лексем зі значенням кількості. Варіантом семантики є іменники, що означають велику неозначену кількість. Надзвичайно велика неозначена кількість може виражатися іменниками *стадо*, *громада*, *сила*, *тисячі*, *мільйони* та ін. Напр.: *Міністер війни зажадав побільшення війська тай хоче нових канонів, то буде знов мільйони коштувати* (в значенні *багато*) (Ч. 5. 31 січня (13 лютого) 1903). *Комната була гарно прибрана а в ній було набито людей, бо явили ся не лише місцеві газди і інтелігенція, але і замісцеві, а то учитель з Чумурної п. Василь Томоруг з єго братом п. Ємануїлом* (Ч. 1. 8(16) січня 1903. С. 2). *Чому-ж руске стадо таке темне, легковідне, байдужне, не покванне до добрих учинків* (Ч. 35. 29 серпня (11 вересня) 1903). – *Читалня най вам буде замість коршми, вона повинна бути повна, а коршма повинна пустков стояти* (8(21) марта 1902. С. 91). *Оттакою то зрадою московскою закінчила ся гайдамаччина. Самі москалі намовили різати ляхів, а відтак одурили і підступом віддали Полякам повязаних наших мужиків гей стадо баранів* (Ч. 38. 12 вересня (2 жовтня) 1903. С. 298). *Але бо в нас таки аж забагато тої забави* (Ч. 20. 16(29) мая 1903. С. 154). *Подібно стами Волохами Тарнавскі, Бажани, Микитовичі, Цопи, одним словом таке велике число руских дітий, що вже трудно їх перерахувати* (Ч. 10.

7(20) марта 1903). *Ся земля, так званий церковний ґрунт, приносила Грузинам дуже багато користи, бо єї можна було дешево винаймати* (Ч. 45. 9(22) листопада 1903. С.357). *Знаємо, що сонце є дуже гаряче та на мільйони миль віддалене від землі* (Ч. 45. 9(22) листопада 1903. С. 355). *Земля має вправді в своїм нутрі велику скількість тепла, однак на поверхни землі користаємо з нього мало* (Ч. 45. 9(22) листопада 1903. С. 355). *Зійшли ся всі послы «вільнодумного союза» і багато, дуже багато народа* (Ч. 45. Чернівці, дня 9(22) листопада 1903). *Правда, наша нечисленна народолюбна інтелігенція поконала велику роботу посеред руского народу, освідомила багато наших темних людий, але прото полишено великі прогалини, бо нема кому припазити жнив, нема світла небесногої соли землі, нема рідних панотців* (Ч. 35. 29 серпня (11 вересня) 1903). *І під ту хвилю, коли тайнні єго останки весь край проводить до гробу, коли тисячі Буковинців виносять молитву до Господа, щоби зі святими упокоїв душу помершого старця і милостивий був єму на страшнім сіді, позволь, руский православний народе сеї архієпископії, щоби ми кинули оком на житє покійника, житє, що обходить широкий і далекий наш край* (Ч. 10. Чернівці, дня 8(21) марта 1902). *І ми, буковинські мужики, витаємо Тебе руский «Соловію-Сьпіваче» в нашім зеленім краю і жєлаємо Тобі, щоби Ти ще трудив ся много а много літ на поли руского сьпіву і рускої музики собі і всій Руси-України на славу і честь* (Ч. 48. 28 листопада (11 грудня) 1903. С. 378). *Певно зійде ся до Чернівців на се торжєство сила народу, що пошанувати єго безсмертне ім'я, загріти ся єго величними піснями до дальшої праці і набрати ся сьвіжої сили та надії, що праця не даремна, а принесе великий пожиток нашому народови* (Ч. 12. 21 марта (3 цьвітня) 1903). *За караваном поступала тьма-тьмення верств населєня, відпоручники руских товариств галицких і буковинських сільських читалєнь і незчислиме число рускої молодїжи* (Ч. 37. 12(25) вересня 1903. С. 291). *Ми маємо над Дністром незміримі поклади вапна* (Ч. 38. 19 вересня (2 жовтня) 1903). *Покойний запродаєць за московські гроші без ліку намалював ся і нахвалив ся московських царів, аби збільшити число московських запродаєць, тож і ми хочемо їх описати, але так, як розповідає істория* (Ч. 38. 19 вересня (2 жовтня) 1903. С. 298). *У нас в Яблониці відбули ся вибори дня 4 апрїля 1902 і хотяй нас мужиків (Гуцулів) зійшло ся дуже много, то все ми мусїли перепастися через жидівські мудрішки і насильства, бо*

зістало вибраних жидів 10, а християнів лише 8, хотя громада дуже велика (Ч. 18. 3(16) мая 1902. С. 138). *За то є тепер велика сила щирих людий, що гарочо заступають ся за потоптаними правами нашого руского селянина* (Ч. 23. 6(19) червня 1903. С. 179).

Часто на шпальтах газети «Руська рада» подибуються квантитативи, що означають порівняння. Напр.: *А так довели до того, що не хотїли вже нічого, а нічого доброго для народу врадити і виступити зі Соїму бо знали, що коли лишить ся в нїм, менше послів як половина, то соїм не буде міг робити нічого, ані радити* (Ч. 45. 9(22) листопада 1903. С. 354). *І на Буковині мають Німці майже всі висшї школи у своїх руках, хоч їх богато менше як нас Русинів* (Ч. 51 і 52. 20 грудня 1902 (2 сїчня) 1903). *У кораблі тиснуть ся емігранти як оселедці в бочці, ріжні слабости повтають від злого повітря і нездорового харчу, а корабель стає ся пливучою больницею найгіршого рода* (Ч. 49. 6(19) грудня 1902. С. 388). *По найдальших закутках нашого краю люди нашї запопадливо працюють над осьвідомленєм загалу народу і одна відозва в газетї вистанє, щоби наша свїдома громада як оден муж станула під прапор Шевченка* (Ч. 9. 28 лютого (15 марта) 1901. С. 69).

Лексичну семантику неозначеної кількості виражають займенникові числівники *скільки, стільки, скільки-небудь, стільки-то, скількись*. Вони становлять найвужчу в кількісному плані сукупність займенникових слів. Відмінність займенникових числівників від інших займенникових підкласів полягає в кількості їх і в характері їхнього семантико-граматичного членування у числівниковому класі слів [2, с. 208]. Займенникові числівники з узагальнено-кількісним значєнням (*скільки, стільки, ніскільки*) [7, с. 174]. Напр.: *Всі місяця показував богомільник, і скрізь казав, кілько де гроший давати треба* (Ч. 12. 21 марта (3 цьвітня) 1903. С. 94). *А подумаси, що серед таких обставин прожив наш дїдуган ще довгтх 25 літ – то й сам не знаєш, відки у него тілько сили взяло ся* (Ч. 23. 6(19) червня 1903. С. 182). *Так було й минушої недїлі Русинів зібрало ся тілько, що велика саля Народного Дому не могла усїх помїстити і богато людий мусїло прилухувати ся концертowi в 40 роковини смерти Тараса в побїних комнатах* (Ч. 9. 28 лютого (15 марта) 1901. С. 69). *А кілько ночий не спить жінка, коли в хаті є якась слаба дитина* (Ч. 48. 28 листопада (11 грудня) 1903. С. 378). – *Тілько – каже – в небї зїр, кілько тут волося* (Ч. 26. Дня 27 червня (10 липня) 1903. С. 205).

Досить часто на сторінках газети зустрічаємо приклади, що означають вибірковість, яка виражається прислівниками та займенниками. Напр.: *Ви чуєте, що ся посилає відси з сих зарібків гроші, а то коби Ви чули, **кілько** тут з **тих фабрик** є калік, а кілько й на смерть погинуло!* (Ч. 20. 16 (29) мая 1903). *А що вони вступили ся сьміло і відважно за права рускої мови піднесли рішучо, найвисшу культурну справу Руси-України, жадане осібногo руского університету, заступили ся за сьвяте право руского народу – мати свою власну сьвятиню наук і задля того потерпіли великі страти, а **богато з них** навіть всякі средства до життя і дальшого образования, то спадає тепер*

на руску суспільність обовязок, подати сим молодим борцям за права руского народу всяку можливу поміч, особливо – ж дати їм можливість продовжити науку по иньших університетах (Ч. 48. 30 падолиста (13 грудня) 1901).

Висновки. В ході проведеного дослідження було виділено три лексико-семантичні групи квантитативів, що означають малу, велику та надзвичайно велику кількість. Констатуємо, що ядро неозначеної кількості становлять лексеми, що означають велику і надто велику кількість (*много, незчисленне число, стадо, бочка, хмара та ін.*) периферію – мала кількість (*крихітка, дрібка, кількоро, мало та ін.*).

Список літератури:

1. Арполенко Г. П., Городенська К. Г., Щербатюк Г. Х. Числівник української мови. Київ : Наукова думка, 1980. 239 с.
2. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с.
3. Городенська К. Г. Вираження неозначеної кількості засобами української мови. *Мовознавство*. 1978. № 4. С. 18-21.
4. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / За ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
5. Дмитрук В. І. Квантитативні слова в сучасній українській мові. *Автореферат дисертації канд. філол. наук. 10.02.01*. Кіровоград, 1998. 17 с.
6. Романюк М. Українська преса Північної Буковини як джерело вивчення суспільно-політичного життя краю (1870-1940 рр.). Львів : Фенікс, 2000. 588 с.
7. Українська мова. Енциклопедія (2000). К. : Українська енциклопедія. 2000. 752 с.

* * *

Руська Рада, 1901. № 1-9; 12-16; 24-36; 40-48.

Руська Рада, 1902. № 10-49.

Руська Рада, 1903. № 5-52.

Popovych N. M., Popovych Yu. O. THE LANGUAGE OF MASS COMMUNICATION: QUANTITATIVES WITH INDEFINITE QUANTITY ON THE PAGES OF THE CHERNIVTSI NEWSPAPER "RUS'KA RADA"

The purpose of our research is to investigate the language of the late XIXth and early XXth centuries, in particular quantifiers with the indefinite quantity on the pages of the newspaper "Rus'ka Rada" and to identify their semantic groups.

On the basis of the material under research, we identified three semantic groups: 1) a small indefinite quantity; 2) a large indefinite quantity; 3) an overly large indefinite quantity.

Depending on the meanings of the means of expressing the indefinite quantity, the small quantity is most often represented by the following lexemes: few, a few, little, a little, a pinch, a handful, kil'koro, a tiny bit; nebohato, a large indefinite quantity – a lot, many, a few dozen, several hundred, stonadtsiat', enough, mnoho, plenty, etc. in the sense of a lot; an overly large indefinite quantity – a multitude, t'ma, lots of, sea, ocean, cloud, throng, hundreds, thousands, herd, community, millions.

We can state that the core of an indefinite quantity consists of lexemes denoting a large and an overly large quantity. Most frequent are such lexemes as mnoho, innumerable, herd, barrel, cloud, multitude, not one in the sense of many and others, whereas the periphery consists of a small quantity: a tiny bit, a pinch, kil'koro, a few, a handful and many others.

The investigation of quantifiers with indefinite quantity on the material of the newspaper "Rus'ka Rada" is an interesting and valuable material for linguistics and journalism, where many traditional elements have been preserved.

Certain historical conditions had a noticeable influence on the territory of Northern Bukovyna that could not but influence the development of the vernacular of this territory. The language of the late XIXth and early XXth centuries was greatly influenced by Romanian and Moldavian languages.

Despite various historical events of this period, the population of Bukovyna preserved its most precious treasure – its native Ukrainian language. At the same time, in the speech of the region's population there have been preserved many archaic features and there have emerged many local dialect innovations, and a certain number of lexical borrowings from other languages (especially Romanian, Moldavian, etc.), both neighbouring and distant. It is for the above reasons that scientific research of this material is important because it provides rich facts for the study of journalism, the history of the Ukrainian language, the development of patterns of interlingual contacts and their consequences.

Key words: *core, periphery, selective quantity, nouns with quantitative meaning, indefinite quantity with comparative meaning.*